

Mødet den 23. Januar 1925.

Hr. Knud Rasmussen gav en kort Oversigt over 5. Thule-Ekspeditions Rejse, hvorefter

Hr. Terkel Mathiassen talte om de geologiske Forhold paa Cockburn Island; derefter fremviste

Hr. Knud Rasmussen de paa Ekspeditionen optagne levende Billeder.

Efter Mødet afholdtes paa Mineralogisk Museum en selskabelig Sammenkomst for Foreningens Medlemmer med Damer. Deltajerne i 5. Thule-Ekspedition var Foreningens Gæster.

Mødet den 31. Januar 1925.

Hr. V. Nordmann gav en af Lysbilleder illustreret Meddelelse om interglaciale Moser i Emmerlev Klint i Vestslesvig.

I Emmerlev Klint, ca. $4\frac{1}{2}$ km N. V. for Højer og 800 m fra Klintens Nordende, er der fundet en interglacial Mose. Den blev opdaget af stud. mag. SIGURD HANSEN ved det geologiske Kortlægningsarbejde, som han udførte for »Danmarks geologiske Undersøgelse« i Sommeren 1923. Paa det nævnte Sted er Klinten ca. $5\frac{1}{2}$ m høj og bestaar overvejende af typisk Moræneler, i hvis Overflade er et Bassin, som har en Udstrækning af ca. 40 m fra N. til S. Morænelerets Overflade ligger under Strandfladen paa en Strækning af ca. 23 m og er saaledes kun synlig i begge Ender af Profilet. Mod Syd gaar det praktisk taget til Klintens Overkant; mod Nord er det paa Bassinskraaningens dækket af et mindre Parti Diluvialsand, indtil $3\frac{1}{2}$ m mægtigt. Nederst i Profilet ses i en Længde af ca. 13 m et Tørvelag, som rager indtil $\frac{1}{2}$ m op over Klintefoden og i det mindste gaar 1 m ned under denne; det er dækket af tydelig lagdelt, sandet, men stenfrit Ler, fuldt af Gytjestraber og -smører. Dette Lerlag er i Profilets Midte kun ca. $\frac{1}{2}$ m mægtigt, men tiltager i Mægtighed baade mod Nord og Syd (indtil 2 m), hvor det ses hvilende direkte paa Moræneleret. Derover kommer et af sandet Gytje og Detritus-Tørv dannet Lag, der begynder i Sydenden ca. 2 m under Klintens Overkant som et tyndt Lag, men tiltager i Tykkelse, efterhaanden som det sænker sig mod Nord. Sin største Mægtighed naar det kort efter, at Profilets Midte er passeret og efter at det paany er begyndt at bøje opad mod Basinets Overflade. Det svulmer til en Mægtighed af ca. $2\frac{3}{4}$ m, men afsluttes saa temmelig brat mod Nord, hvor dets Fortsættelse ovenpaa det lagdelte Ler antydes ved tynde, mere eller mindre isolerede Flager eller Brokker (ogsaa det nedre Tørvelag ender mod Nord temmelig brat, opstuvet paa en lignende Maade). Derover kommer saa (udfyldende Resten af Bas-

sinet) fint. — i alt Fald forneden og i Bassinets Midte lagdelt — stenfrit Sand; kun foroven, i og tæt under det sandede Muldlag, som udgør Terrænets Overflade, ses en Del Smaasten. Dette Sandlag støder mod Nord til det omtalte Parti af Diluvialsand, medens det mod Syd synes at hvile direkte paa Moræneleret.

Tørvens Indhold af Levninger af Gran (*Picea excelsa*) og Hyld (*Sambucus sp.*) angiver dens interglaciale Alder, og dens Lejringsforhold viser, at den ligger paa primært Leje; Opstuvningen i Nordenden er ikke uden Sidestykke i andre interglaciale Moser¹⁾ og kan forklares som Virkninger af Sætninger og Sidetryk, idet Bassinet udtørres. Det overliggende Sand frembyder største Lighed med det Flydesand, som danner det sædvanlige Dække over de interglaciale Moser af Brørup-Typen. Tydningen af det som Flydejord bestyrkes yderligere ved, at Diluvialsand er yderst sjældent som Overfladedannelse i Emmerlev Klint. Dette i Forening med, at Tørven hviler paa Moræneler, der ligesom Egnens øvrige Overflade-Moræne maa henregnes til den næstsidste Istid, berettiger os til at henføre Mosens Dannelse til den samme Tid som »Brørup-Moserne« i det sydlige Nørrejylland, i Vestslesvig (Møgeltønder [opdaget 1924] o. a. St.), samt paa Sylt, altsaa til sidste Interglacialtid.

Taleren antog strax, at man her stod overfor en »Dobbeltmose« af samme Slags som dem, der i de senere Aar er blevet bemærkede i den midterste og sydlige Del af Nørrejylland²⁾, f. Eks. i Herning Teglværks Grav, hvor man under et Lag Flydejord har truffet to Tørvelag med en »varm« Flora (*Trapa natans* m. m.) adskilte ved et Lerlag med subarktisk Flora³⁾, men den Undersøgelse, som Dr. KNUD JESSEN har foretaget af Emmerlev-Mosens Fossilindhold, har vist, at man ikke her kan foretage en saadan Sondring, idet Floraen er nogenlunde ensartet gennem hele den fossilførende Serie, eller maaske snarere faar et lidt køligere Præg opad. I den nedre Tørv fandtes bl. a. *Betula pubescens*, *Carex rostrata*, *Cirsium sp.*, *Comarum palustre*, *Hippuris vulgaris*, *Picea excelsa*, *Potamogeton natans*, *Ranunculus repens*, *Rubus idæus*, *Sambucus sp.*, *Sparganium cfr. simplex*, samt Pollen af *Alnus glutinosa* og *Pinus sylvestris*. Flere af Grangrenene var smukt gnavede af Bæver og paa nogle saas i Veddet Larvegange af en Træbuk

1) Se f. Ex. JESSEN, MADSEN, MILTHERS og NORDMANN, 1918: Brørup-Mosernes Lejringsforhold (Résumé en français). Danmarks geol. Unders. IV. Række, Bd. 1, Nr. 9.

2) Se V. MILTHERS, 1925: Beskrivelse til det geologiske Kortblad Bække (Résumé en français). D. g. U. I. Række, Nr. 15, S. 52.

3) KNUD JESSEN, 1920: Moseundersøgelser i det nordøstlige Sjælland. Doktordisputats. S. 242, Thesis Nr. 7.

(*Molorchus dimidiatus*) og af en Barkbille (*Hylastes palliatus*?¹⁾). I det gytjeblandede Lerlag fandtes: *Batrachium sceleratum*, *Betula pubescens*, *Carex* sp., *Selaginella selaginoides*, samt Pollen af *Alnus glutinosa* og *Pinus sylvestris*. I den øvre Tørv fandtes: *Batrachium sceleratum*, *Betula nana*, *Carex* sp., *Hippuris vulgaris*, *Salix* sp., *Viola* sp.

I den nordlige Ende af Klinten havde Taleren senere fundet en Ferskvandsdannelse bestaaende af humøst Sand, mere eller mindre tørveagtigt, hvilende hovedsagelig paa Moræneleret, men mod Syd tillige paa den nedre Del af et Lag Diluvialgrus og -sand, som her danner Klintens øvre Del. Paa Grund af større Skred kunde det ikke afgøres, om man her stod over for et eller to Bassiner, af hvilke det sydlige da var betydelig mindre end det nordlige. Det humøse Sand var overlejret af noget lagdelt, leret Sand og fint Grus, der mod Syd strakte sig et endnu større Stykke op over Diluvialgruset, og over dette lagdelte Sand kom endelig en meget anelig Flydejordsdannelse med talrige, indtil haandstore Sten. Et Sted syntes det, som om Ferskvandslaget var overlejret af Moræneler, men et lille Profil paa Tværs af Klintens Retning viste, at det kun skyldtes en Foldning, hvorved ikke blot det lagdelte, lerede Sand og Kanten af Tørven var blevne ombøjede opad, men ogsaa en Del af det underliggende Moræneler var fulgt med. En lignende Ombøjning af Tørvelagenes Kant kendes ogsaa fra andre interglaciale Moser, f. Eks. fra Mosen paa Tuesbøl Mark N. V. for Brørup Stationsby. Det humøse Sandlag kan forfølges 18 m mod Nord, hvor det forsvinder under Strandsandet; de lerede, lagdelte Sandlag kan derimod følges 40 m mod Nord, idet de som en lang, lav Kam rager op af Strandsandet. Den nordlige Del af Bassinet eksisterer ikke mere, idet en senere Erosion har udformet den Dal, hvori Aalbæk nu løber og som afslutter Emmerlev Klint mod Nord. Det humøse Sand, som tilhører samme (sidste) Interglacialtid som Tørven i den af SIGURD HANSEN opdagede Mose, var meget fattigt paa bestemmelige Plantelevninger.

Derefter afholdtes

Ordinær Generalforsamling.

Efter at Dirigenten, Hr. Axel Jessen, havde erklæret Generalforsamlingen for lovlig indvarslet, aflagde Formanden, Hr. V. Hintze, Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar.

¹⁾ V. NORDMANN, 1924: Tilføjelse til Iagttagelser over nogle af Bæveren, *Castor fiber*, gnavede Grene (English Summary). Vidensk. Meddel. Dansk naturhist. Forening. Bd. 78, S. 209.

Derefter fremlagde Kassereren, Hr. C. Malling, Foreningens Regnskab, hvilket godkendtes. Kassereren fremhævede Nødvendigheden af større Sparsommelighed, væsentlig ved en Formindskelse af Heftet. Hr. Nordmann paatalte, at Regnskabs-Oversigten for 1923 ikke — saaledes som det ellers er Skik — var bleven trykt i Heftet. Kassereren indrømmede, at det skyldtes en Forglemmelse.

Paa Forslag af Hr. Milthers valgtes Hr. Lauge Koch til Formand for det kommende Aar og til Medlemmer af den øvrige Bestyrelse valgtes D'Herrer C. Malling, Chr. Poulsen, O. B. Bøggild og V. Nordmann. Til Revisorer genvalgtes D'Herrer C. Hammer og C. Ottesen.

Udenfor Dagsordenen foreslog Hr. Victor Madsen, at Foreningens store Ekskursion i det kommende Aar skulde gaa til Nord-Frankrig, hvor den franske Geolog, Hr. Dr. Georges Dubois havde lovet at være Fører.

Mødet den 16. Februar 1925.

Frk. K. Callisen fremsatte nogle Bemærkninger om de bornholmske Diabasgange.

Hr. mag. sc. P. L. Kramp talte om biologiske Dykkerundersøgelser ved Hanstholm og ledsagede sit Foredrag med Lysbilleder. Se »Naturens Verden« for Februar 1925. I den paafølgende Diskussion, der drejede sig om Strømforhold og Materialvandring langs Kysten, deltog bl. a. Hr. Ingeniør J. FIBIGER.

Mødet den 9. Marts 1925.

Hr. stud. mag. P. Hannesson holdt Foredrag om Undersøgelser i Islands Højland: Tundra (flå) og Snesmelting.

Hr. S. A. Andersen gav en Meddelelse om Faarestier, et Bidrag til Belysning af deres Oprindelse.

Mødet den 23. Marts 1925.

Hr. Niels Nielsen talte om Jærnfremstillingen i Nordvest-europa med særligt Henblik paa Danmark og Island. Se NIELS NIELSEN: Studier over Jærnproduktionen i Jylland, med nogle Bemærkninger om Jærnudvindingens Udviklingsgang (Doktor-disputats). Arnold Buschs Boghandel. København 1924.

Mødet den 6. April 1925.

Hr. O. B. Bøggild talte om Grønlands Mineralverden.

Frk. K. Callisen fremsatte nogle Bemærkninger om Magmaets Vandindhold.